

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/85/2019
Identifikačné číslo spisu: 2018200094
Dátum vydania rozhodnutia: 25. mája 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:2018200094.3

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej /sudca spravodajca/ a členov senátu JUDr. Jany Martinčekovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobkyne G. I. I., nar. XX.X.XXXX, bytom T. XXXX/XX, I., zastúpenej JUDr. Davidom Gindlom, bytom Športová 2631/64, Nové Mesto nad Váhom, proti žalovanému Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 24957-3/2018-BA zo dňa 24.1.2018, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, č. k. 20Sa/8/2018-110 zo dňa 28. februára 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č.k. 20Sa/8/2018-110 zo dňa 28. februára 2019, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

O d ō v o d n e n i e

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd alebo správny súd“) napadnutým rozsudkom č. k. 20Sa/8/2018-110 zo dňa 28. februára 2019, podľa ust. § 191 ods. 1 písm. c/ a g/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zrušil rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredie č. 24957-3/2018-BA zo dňa 24.01.2018 a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. O trovách konania rozhodol tak, že žalobkyni nepriznal právo na náhradu trov konania.

2. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu vyplynulo, že ten skutkové okolnosti prípadu týkajúce sa najmä povolenia žalobkyne na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia a jeho zrušenia, licencie žalobkyne na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) a jej zrušenia, ako aj podanie odhlášky z povinného poistenia ku dňu 31.5.2013, resp. následne ku dňu 1.7.2013, nepovažoval v konaní medzi účastníkmi za sporné. Sporným zostalo, či samotná existencia licencie L1A v spojení so zákonom predpokladaným príjmom za rok 2013 predstavuje zákonný dôvod pre vydanie rozhodnutia o vzniku povinného sociálneho poistenia žalobkyne od 1.10.2014.

3. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správny rozhodnutím preskúmal v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. „461/2003 Z. z.“ alebo „zákon o sociálnom poistení“), citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 5 zák. účinného do 31. decembra 2010, § 5 v znení účinnom do 31. decembra 2013, § 21 ods. 4 v znení účinnom do 31. decembra 2013, § 21 ods. 1 v znení účinnom do 31. decembra 2013, § 184 ods. 8, § 185 ods. 4, § 195 ods. 1,2,3 postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach, za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa prvej hlavy tretej časti S.s.p. a dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej je potrebné zrušiť.

4. Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že mu je nielen z podaní a vyjadrení účastníkov konania známe, že súdna prax nie je v problematike licencií L1A vo vzťahu k právnemu postaveniu samostatne zárobkovo činnnej osoby jednotná a ustálená, čo sa prejavuje v rozdielnych výstupoch všeobecných súdov v obdobných súdnych veciach. Pri posudzovaní vecí vychádzal krajský súd zo záveru, že samotnú držbu licencie L1A nie je dôvodné stotožňovať s oprávnením na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení, pričom zohľadňoval nielen logický význam ustanovení zákona, ale aj účel súvisiacej právnej úpravy a samotného nemocenského a dôchodkového poistenia (primárne je ním zabezpečenie lekárskej starostlivosti a finančné zabezpečenie občanov v nepriaznivých životných obdobiach), naplnenie ktorého v danom prípade rozhodnutím správnych orgánov vo veci už aj vzhľadom na časový odstup medzi skutočnosťami, z ktorých rozhodujúci správny orgán vychádzal, a vydaním prvostupňového rozhodnutia zjavne nebolo sledované. Poukázal na to, že žalovaný v obsahu svojho písomného stanoviska vo veci pripustil (v odôvodnení svojho rozhodnutia sa touto otázkou nezaoberal), že žalobkyni zánikom právneho postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby dňa 1.7.2013 zaniklo aj jej povinné nemocenské a dôchodkové poistenie, hoci toto spájal so zrušením jej registrácie pre daň z príjmov fyzických osôb a definíciou samostatne činnnej osoby v § 5 v znení účinnom do 31.12.2013. K zániku povinného poistenia v tomto prípade nesporne došlo podľa § 21 ods.4 zákona o sociálnom poistení v súvislosti so zrušením povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti prevádzkovaním zdravotníckeho zariadenia, ktorým žalobkyňa do toho času disponovala a na ktoré vykonávala svoju zárobkovú činnosť. Krajský súd ako dôvodnú považoval námietku žalobkyne, že vznik jej povinného poistenia v roku 2014 vylučuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 1.1.2014, podľa ktorého, ak povinné poistenie nevznikne podľa odseku 5, sa odseky 1 a 2 (podľa odôvodnenia rozhodnutia pobočky Galanta zo dňa 22.6.2017 práve odsek 2 tohto ustanovenia správny orgán aplikoval pri rozhodnutí) nepoužijú v kalendárnom roku, ktorý nasleduje po kalendárnom roku, v ktorom oprávnenie zaniklo alebo v ktorom podľa čestného vyhlásenia samostatne zárobkovo činnnej osoby nevykonáva činnosť podľa § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3. Nakoľko žalobkyňa podľa obsahu spisového materiálu nie je osobou, ktorá by v roku 2014 bola opätovne oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3, resp. ktorá by podľa svojho čestného vyhlásenia túto činnosť opätovne začala vykonávať (§ 21 ods. 5), je ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) prekážkou vzniku jej povinného poistenia v roku 2014 tak, ako ho správny orgán rozhodnutím určil.

5. V súvislosti s procesnou stránkou veci krajský súd uviedol, že hoci na konanie a rozhodovanie žalovaného sa podľa § 172 ods.1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní - zákon č. 71/1967 Zb. (Správny poriadok), platia preň ústavné princípy a všeobecné zásady vzťahujúce sa na konanie orgánov verejnej správy v zmysle Rezolúcie (77) 31 Výboru ministrov RE, vrátane práva na prerokovanie vecí v prítomnosti účastníka ako základného práva vyplývajúceho z článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nie len pre konania súdne (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I.ÚS 83/93). V rozpore s právnym názorom žalovaného pritom splnenie povinnosti umožniť účastníkovi oboznámiť sa a vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia pred jeho vydaním nemožno vyvodzovať z výziev na splnenie ohlasovacej povinnosti adresovaných žalobkyni v dňoch 8.12.2016 a 6.6.2017, ani z listu pobočky Galanta zo dňa 7.2.2017, ktorým žalobkyňa bola informovaná o tom, že jej licencia L1A v spojitosti s príjmom zakladá status SZČO a že pre nerešpektovanie výzvy k podaniu prihlášky na povinné poistenie bude vydané rozhodnutie o vzniku povinného poistenia žalobkyne ku dňu 1.7.2014.

6. Z obsahu spisového materiálu mal krajský súd zrejmé, že v danom prípade ústavné právo žalobkyne na prerokovanie veci v jej prítomnosti bolo postupom správnych orgánov vo veci porušené a že jej nebolo umožnené sa s podkladmi rozhodnutia vopred oboznámiť a vyjadriť sa k nim napriek tomu, že podľa označenia ustanovenia § 178 ods.1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. vo výroku rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu malo ísť o sporný prípad vzniku sociálneho poistenia.

7. Podľa názoru krajského súdu naplnením požiadavky ustanovenia § 209 ods. 3 zákona o sociálnom poistení na to, aby výrok rozhodnutia obsahoval aj uvedenie právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, nie je označenie ustanovenia § 178 ods. 1 písm. a) tohto zákona, ktoré upravuje iba vecnú príslušnosť pobočky poisťovne, v prvostupňovom rozhodnutí správneho orgánu. Nejde o hmotnoprávne ustanovenie, z ktorého možno vyvodzovať vznik povinného poistenia, o ktorom bolo rozhodnuté, pričom tento obsahový nedostatok rozhodnutia pobočky Sociálnej poisťovne nebol odstránený ani preskúmaným rozhodnutím odvolacieho orgánu.

8. Z vyššie uvádzaných dôvodov správny súd v tomto konaní preskúmané rozhodnutie žalovaného zo dňa 24.1.2018 zrušil podľa § 191 ods. 1 písm. c) a g) S.s.p. z dôvodu, že rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci a súčasne jeho vydaniu v predchádzajúcom konaní došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia, a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie (vzhľadom na jeho kompetencie ako odvolacieho orgánu pri náprave pochybení prvostupňového správneho orgánu z hľadiska naplnenia účelu tohto konania nebolo potrebným zrušenie prvostupňového rozhodnutia zo dňa 22.6.2017).

II.

Kasačná sťažnosť žalovanej

9. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p. Navrhovala, aby pôvodne najvyšší súd rozsudok krajského súdu sp. zn. 20Sa/8/2018 zo dňa 28. februára 2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10. Žalovaná nesúhlasila s právnym názorom prezentovaným v odôvodnení rozhodnutia krajského súdu a tento považovala za nesprávny, pričom i naďalej zastávala názor, že žalobkyňa, ktorá bola v spornom období držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A/TT/0018/05) a ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2013 presiahol zákonom ustanovenú hranicu vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie SZČO dňa 01. októbra 2014.

11. Podľa právneho názoru žalovanej licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu. (zák. č. 578/2004 Z. z.)

12. Žalovaná poukázala na to, že priamo zo zákona č. 578/2004 Z.z. vyplýva, že držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) (§68 ods. 1 pís. a) je oprávnený vykonávať zdravotnícke povolanie (§ 3 ods. 4 písm. c) a poskytovať zdravotnú starostlivosť (§ 4 písm. b) v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení (§10 ods. 2) a dosahovať príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 zák. č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov.

13. Žalovaná taktiež poukázala na to, že v čase, kedy si žalobkyňa zrušila povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, bola držiteľkou aj ďalšieho oprávnenia na vykonávanie činnosti, t.j. licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe číslo L1A/TT/0018/05 preto zrušenie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia ku dňu 31. mája 2013 nespôsobil zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne, ako SZČO podľa § 21 ods. 4 prvá veta zákona o sociálnom poistení v znení zák. č. 543/2010. K zániku povinného

nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne ku dňu 1. júla 2013 došlo z dôvodu ukončenia jej registrácie na príslušnom daňovom úrade ku dňu 1. júla 2013.

14. Nestotožnila sa s názorom krajského súdu, že ust. § 21 ods. 4 veta tretia písm. b) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 1. januára 2014 predstavuje prekážku vzniku povinného poistenia žalobkyne v roku 2014. Žalovaná vychádzajúc z ust. § 21 ods. 4 veta tretia písm. b) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 1. januára 2014 konštatovala, že oprávnenie na vykonávanie činnosti (t. j. licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) však v roku 2013 (čo je kalendárny rok predchádzajúci posudzovanému obdobiu) nezaniklo, toto oprávnenie bolo v platnosti nepretržite od 16. marca 2005 do 3. apríla 2017. S poukazom na uvedené mala žalovaná za to, že Sociálnej poisťovni nič nebránilo v aplikácii § 21 od. 2 zákona o sociálnom poistení v znení zák. č. 543/2010 Z. z., keďže u žalobkyne nastali k 1. októbru 2014 také právne skutočnosti, s ktorými zákon o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov spájal vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia.

15. Ďalej žalovaná nesúhlasila s právnym názorom krajského súdu o tom, že neoznámila žalobkyňi začatie konania vo veci vzniku jej povinného poistenia a že jej nebolo umožnené vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia. Pred vydaním prvostupňového rozhodnutia Sociálna poisťovňa vyzvala žalobkyňu na splnenie si prihlasovacej povinnosti s tým, že ak si túto povinnosť nesplní Sociálna poisťovňa pristúpi k vydaniu rozhodnutia.

16. Vo vzťahu k záveru krajského súdu o neuvedení právneho predpisu, podľa ktorého žalovaná rozhodovala, žalovaná poukazom na ust. § 209 ods. 3,4 zákona o sociálnom poistení i naďalej zastávala právny názor, že napadnuté rozhodnutie žalovanej spolu s rozhodnutím prvostupňového orgánu dostatočne odôvodňujú výrok predmetných rozhodnutí s poukázaním na skutočnosti, ktoré boli podkladom pre rozhodnutie, zhodnotením príslušných dôkazov a poukázaním na právne predpisy, na základe ktorých žalovaná, ako aj prvostupňový orgán rozhodli.

III.

Vyjadrenie žalobkyne ku kasačnej sťažnosti žalovanej

17. K podanej kasačnej sťažnosti žalovanej sa písomne vyjadrila žalobkyňa, ktorá aplikáciu práva žalovanou považovala za formalistickú, mechanickú, protiprávnu a nespravodlivú. Nesúhlasila s názorom žalovanej a upriamila pozornosť na rozhodnutie veľkého senátu správneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1Vs/1/2019, ktorého závery sú aplikovateľné aj na prípad žalobkyne, keďže žalobkyňa nikdy nevyvinula na základe licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe žiadnu činnosť, ani neuzavrela s iným poskytovateľom žiadnu dohodu, na základe ktorej by mohla licencovanú činnosť reálne vykonávať, a ani nedosiahla na jej základe ani žiadny príjem. Taktiež licencia L1A žalobkyne na výkon samostatnej zdravotníckej praxe za týchto okolností nepredstavuje podľa § 21 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2013, oprávnenie na výkon alebo prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3 tohto zákona, preto podľa ust. § 21 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z. z. o Sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2013, za oprávnenie na výkon alebo prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3 tohto zákona, je potrebné považovať výlučne povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie v špecializačnom odbore rádiológia) vydané žalobkyňi Trnavským samosprávnym krajom, č. TA/2005/2589 zo dňa 19.8.2005. Keďže toto povolenie zaniklo k 31.5.2013 na základe rozhodnutia Trnavského samosprávneho kraja č. TA/01773/2013/OZaHF-009 zo dňa 25.03.2013, došlo k 31.05.2013 v súlade s § 21 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2013 k zániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne, nakoľko 31.05.2013 je deň, od ktorého žalobkyňa nie je oprávnená na výkon alebo prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3 tohto zákona. Vzhľadom na tieto skutočnosti, ako aj vzhľadom na § 21 ods. 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 1.1.2014, ktorý priamo zakazuje použitie § 21 ods. 2 tohto zákona v kalendárnom roku (2014), ktorý nasleduje po kalendárnom roku v ktorom oprávnenie zaniklo (2013), nebola žalovaná oprávnená rozhodnúť o vzniku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia žalobkyne k 1.10.2014 s poukazom na § 21 ods. 2 zákona o sociálnom

poistení, tak ako to urobila v prvostupňovom rozhodnutí, ktoré potvrdila druhostupňovým. Mala za to, že aj z tohto dôvodu sú prvostupňové a druhostupňové rozhodnutie neplatné.

18. Žalobkyňa sa v plnej miere i naďalej pridržovala argumentácii uvedenej v žalobe ako i svojho vyjadrenia k vyjadreniu žalovanej k správnej žalobe.

19. Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhla kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

20. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov dňa 1. januára 2021 a na základe zák. č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

21. Podľa ust. § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

22. Podľa ust. § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

23. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ v spojení s § 438 ods. 2 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 S.s.p.) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej je dôvodná.

24. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trnave, č. k. 20Sa/8/2018-110 zo dňa 28. februára 2019, ktorým krajský súd podľa § 191 ods. 1 písm. c/ a g/ S.s.p. rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredie č. 24957-3/2018-BA zo dňa 24.01.2018 zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

25. Predmetom preskúvacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej č. 24957-3/2018-BA zo dňa 24.01.2018, ktorým odvolanie žalobkyne zamietla v celom rozsahu a potvrdila napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Galanta. Prvostupňový správny orgán svojím rozhodnutím č. 700-0600000717-GC09/17 zo dňa 22. júna 2017 rozhodol o tom, že samostatne zárobkovo činnou osobou G.. Ľ. I. (žalobkyňa) povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie vzniklo dňa 1. októbra 2014.

26. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe, či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 S.s.p.).

Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 S.s.p.). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 S.s.p.). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 S.s.p.).

27. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. S.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení a na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

28. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, napadnutého žalobou, nevykonal v súlade s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 461/2003 Z. z. v platnom znení v spojení s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 578/2004 Z. z., postupom podľa Správneho súdneho poriadku, z ktorých dôvodov kasačný súd považoval právny záver správneho súdu o nezákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovanej za nesprávny.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

29. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

30. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

31. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 v súvzťažnosti s čl. 2 ods. 2 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivец musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

32. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

33. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od

ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

34. Podľa ust. § 178 ods. 1 písm. a) bod 1. zákona č. 461/2003 Z.z., do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch,

35. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvorí administratívny spis žalovanej a právnej úpravy zákona o sociálnom poistení kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či Sociálna poisťovňa v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z. v platnom znení určila, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. októbra 2014. Otázkou vzniku povinného sociálneho poistenia žalobcu, viažucej sa k posudzovaniu statusu žalobkyne ako samostatne zárobkovo činnnej osobe ako i jej príjmu, kasačný súd považoval za zásadnú, a preto zameril svoju pozornosť predovšetkým na to, či v rozhodnej dobe žalobkyňa naplnila znaky samostatne zárobkovo činnnej osoby vo vzťahu k jej povinnosti platiť povinné sociálne poistenie podľa právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z. z. v účinnom znení.

36. Kasačný súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím a konaní im predchádzajúcich pri aplikácii zákonnej úpravy uvedených právnych predpisov ako i právneho záveru Veľkého senátu formulovaného v jeho rozhodnutí sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020, ktorý je pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný, postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k opačnému záveru ako krajský súd. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti žalovanej vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu, s námietkami žalovanej uvedenými v kasačnej sťažnosti a s prihliadnutím na ust. § 462 ods. 1 S.s.p. dospel k záveru, že rozhodnutie krajského súdu je potrebné zrušiť.

37. V zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 5 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 338/2013 Z. z. zákonodarca za samostatne zárobkovo činnú osobu podľa tohto zákona považuje fyzickú osobu, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a v kalendárnom roku rozhodujúcom na vznik alebo na trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby dosahovala príjmy uvedené v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím. Podľa § 3 ods. 1, písm. b/ zárobková činnosť podľa tohto zákona je, ak osobitný predpis (Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 zo 16. septembra 2009) alebo medzinárodná zmluva, ktorá má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, neustanovuje inak, činnosť vyplývajúca z právneho vzťahu, ktorý zakladá dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu; ods.2 zárobková činnosť je aj činnosť podľa odseku 1, z ktorej príjem nepodlieha dani z príjmov podľa osobitného predpisu (zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov) preto, že tak ustanovujú predpisy a medzinárodné zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia; ods. 3 zárobková činnosť je aj činnosť podľa odseku 1, z ktorej príjem nepodlieha dani z príjmov podľa osobitného predpisu, (zákon č. 595/2003 Z.z.) ak na fyzickú osobu, ktorá túto zárobkovú činnosť vykonáva, sa v právnych vzťahoch sociálneho poistenia uplatňujú predpisy Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu (vyššie uvedené Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) alebo sa uplatňuje medzinárodná zmluva, ktorá má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

38. Z citovanej právnej úpravy vyplýva, že zákonodarca v § 5 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 338/2013 Z. z., za samostatne zárobkovo činnú osobu považuje fyzickú osobu, ktorá dosiahla 18 rokov veku a v rozhodnom období dosahovala príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu. Osobitným predpisom upravujúcim oprávnenie na výkon podnikania a výkon samostatne zárobkovej činnosti v prípade lekára je zákon č. 578/2004 Z. z. Zákonodarca v prvej časti uvedeného zákona v úvodných ustanoveniach definuje zdravotnícke povolanie (§ 3) a kto je poskytovateľom zdravotnej starostlivosti (§ 4). V zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 3 ods. 4, písm. c/ tohto zákona (zdravotnícke povolanie sa vykonáva na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10), v spojení s § 4 písm. b/ tohto zákona (poskytovateľ je fyzická osoba, ktorá poskytuje zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10), lekár ako poskytovateľ zdravotnej starostlivosti je oprávnený výkon samostatnú zdravotnícku prax (§ 10) na základe licencie (§ 68). Podľa § 10 ods.1 tohto zákona samostatnú zdravotnícku prax môžu vykonávať zdravotnícki pracovníci v povolani lekárs, zubný lekárs, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ a masér. Na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sa vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [§ 68 ods. 1 písm. a)]; ods.2 samostatná zdravotnícka prax podľa odseku 1 je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení. Podľa § 68 ods.1 písm. a/ tohto zákona licencie sa vydávajú na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10) zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárs, zubný lekárs, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, masér, logopéd, liečebný pedagóg a psychológ.

39. Z citovanej právnej úpravy vyplýva, že lekár ako poskytovateľ zdravotnej starostlivosti je oprávnený vykonávať samostatnú zdravotnícku prax (§ 10 ods.1) na základe licencie, pričom zákonodarca výslovne ustanovuje, že na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sa vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [§ 68 ods. 1 písm. a/], teda licencia L1A. V právnej úprave ustanovenej v § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. zákonodarca predpokladá výkon samostatnej zdravotníckej prax v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení. Vychádzajúc z uvedeného vydanie licencie L1A je oprávnením lekára na výkon samostatne zárobkovej činnosti, resp. na výkon podnikania.

40. Otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010 z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A sa zaoberal a dal na ňu odpoveď Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020. Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením č. k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021.

41. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 k otázke statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010 citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010, § 3 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z.z., § 10 ods. 1,2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval: „Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevyklučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.

Veľký senát sa stotožňuje s názorom, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a že lekár - držiteľ licencie L1A je oprávnený bez ďalšieho povolenia alebo súhlasu akéhokolvek orgánu poskytovať zdravotnú starostlivosť. Iba na jeho vôli je ponechané, či uvedenú licenciu bude aj využívať, a teda, či bude uzatvárať dohody/zmluvy o výkone zdravotnej starostlivosti s inými prevádzkovateľmi

zdravotníckych zariadení, a vybrať si, v ktorom zdravotníckom zariadení, resp. inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti) bude zdravotnú starostlivosť poskytovať. V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí.

Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár-držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

Veľký senát sa z vyššie uvedených dôvodov stotožnil s názorom senátu 9S, že v prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia.

Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.

42. Z uvedených dôvodov Veľký senát v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchýliť od záveru Veľkého senátu vo veci sp.zn. 1Vs/1/2019. Na prvú otázku, teda „či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z. z. má alebo nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z.“, uvádza nasledovnú odpoveď: Licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z.....“

43. Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozsudku č.k. 1Vs 3/2019, zo dňa 24. novembra 2020 sa vyjadril aj k otázke povinnosti Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia poistenca - lekára skúmať a posudzovať príjmy poistenca - lekára samostatne vo vzťahu k licencií L1A, uviedol, že ...povinnosť Sociálnej poisťovne skúmať pôvod príjmov poistencov - lekárov nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. Naopak, Sociálna poisťovňa v rámci zisťovania

podkladov pre rozhodnutie o vzniku alebo zániku povinného poistenia vychádza z oznámenia Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky podľa § 233 ods. 6 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z., resp. z výpisu z daňového priznania podľa § 228 ods. 1 a 2 tohto zákona. Ak by bolo zámerom zákonodarca, aby Sociálna poisťovňa prešetrovala príjmy poistencov, musel by oprávnenie na takúto činnosť ustanoviť v zákone alebo zabezpečiť povinnosť Finančného riaditeľstva SR predkladať údaje Sociálnej poisťovni v takej kvalite, aby bolo možné na účely sociálneho poistenia príjmy poistencov posudzovať. Pokiaľ teda zákonodarca nevybavil Sociálnu poisťovňu oprávnením na zisťovanie príjmu, potrebným materiálnym a personálnym vybavením, možno dovodiť, že zákonodarca nepredpokladal výkon takejto činnosti Sociálnej poisťovne. Ak teda lekár - držiteľ licencie L1A, prizná v daňovom priznaní príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov [§ 6 ods. 1 písm. c/ zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov] vo výške vyššej ako je uvedená v § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., Sociálna poisťovňa nie je povinná skúmať, aká časť z týchto príjmov je čisto z činnosti na základe licencie L1A, ktorá okolnosť je pre posúdenie vzniku alebo zániku poistenia podľa § 21 ods. 1 právne irelevantná. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že aj v prípade, ak príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov sú nižšie, ale v súčte s iným príjmom zo samostatnej zárobkovej činnosti, napr. zo živnosti sú v súčte vyššie ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., poistenie vznikne, resp. trvá naďalej.

44. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení č. k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti uvedenému rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020, konštatoval: „Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nie je možné považovať za zjavne neodôvodnený ani za arbitrárny, teda taký, ktorý by bol založený na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu zo strany všeobecného súdu je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého rozsudku, pretože sú dostatočne zdôvodnené, aj keď s takým zdôvodnením sťažovateľ nesúhlasí a využíva dostupnú inštančnú možnosť tieto závery vo svoj prospech „prebiť“, nie však na podklade využiteľnom pre ústavnú sťažnosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je teda ústavne udržateľný.“

45. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pre súdy záväzné.

46. Kasačný súd v preskúmvanej veci upriamil pozornosť na uvedené rozhodnutie veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu SR len vo vzťahu posudzovania statusu lekára ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 5 zákona č. 461/2003 Z. z. Veľký senát v uvedenom rozhodnutí posudzoval status lekára ako SZČO podľa právnej úpravy ust. § 5 písm. c/ v znení platnom do 31.12.2010. Predmetom súdneho prieskumu v danej veci je však rozhodnutie Sociálnej poisťovni o vzniku povinného sociálneho poistenia žalobkyne ako lekára dňa 1. októbra 2014, z ktorých dôvodov postavenie žalobkyne ako SZČO sa podriaďuje pod právnu úpravu ust. v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 338/2013 Z. z. s účinnosťou od 1.11.2013. Právna úprava ustanovená v § 5 písm. c/ tohto zákona od roku 2010 prešla legislatívnou zmenou. Vychádzajúc z obsahu právnej úpravy ustanovenej v § 5 písm. c/ v znení platnom do 31.12.2010, podľa ktorej samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu 19) okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, 21) a právnej úpravy § 5 písm. c/ v znení platnom po 1.11.2013, podľa ktorej zákonodarca za samostatne zárobkovo činnú osobu považuje fyzickú osobu, ktorá dosiahla 18 rokov veku a v rozhodnom období dosahovala príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu, teda podľa oboch právnych úprav zákonodarca predpokladá pre nadobudnutie statusu SZČO oprávnenie na výkon samostatne zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu, pričom osobitným predpisom upravujúcim oprávnenie na výkon samostatne zárobkovej činnosti v prípade lekára je zákon č. 578/2004 Z. z., upravujúci oprávnenie lekára na výkon samostatnej zdravotníckej praxe.

47. Vychádzajúc z uvedeného a skutkových zistení, ktoré v danej veci potvrdili, že žalobkyňa aj po vydaní rozhodnutia Trnavského samosprávneho kraja č. TA/01773/2013/OZaHF-009 zo dňa 25.03.2013, ktorým bolo žalobkyni zrušené povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia špecializovanej ambulancie v odbore rádiológia dňom 31. 05. 2013, naďalej bola držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe na základe rozhodnutia Slovenskej lekárskej komory zo dňa 15. 02. 2005 č. L1A/TT/0018/05, a za predchádzajúce rozhodné obdobie (rok 2013) vykazovala príjem, Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z., keď rozhodla tak, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnéj osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. októbra 2014, keďže v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu Najvyššieho súdu SR v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR žalobkyňa ako držiteľ licencie L1A mala postavenie (status) samostatne zárobkovo činnéj osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., keď v prípade žalobkyne ako držiteľ licencie L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jej vôle ako držiteľ tejto licencie, ktorá by jej bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že žalobkyňa ako držiteľ tejto licencie L1A uvedenú licenciu nevyužívala, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia.

48. Zhodne s názorom žalovanej ani kasačný súd nezistil, že by ust. § 21 ods. 4 veta tretia písm. b) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom pre rok 2014 predstavovala prekážku vzniku povinného poistenia žalobkyne v roku 2014 a to z dôvodu, že oprávnenie na vykonávanie činnosti (t.j. licencia L1A), ktorého držiteľom bola žalobkyňa v roku 2013 (t.j. kalendárny rok predchádzajúci posudzovanému obdobiu) nezaniklo, nakoľko k jeho zániku došlo až rozhodnutím Slovenskej lekárskej komory č. LZA/TT/0018/05-1197/2017 zo dňa 10.03.2017 ku dňu 01.04.2017, avšak najskôr ku dňu nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.

49. Kasačný súd nepovažoval za dôvodné ani námietky týkajúce sa porušenia procesných práv žalobcu. Vychádzajúc z ust. § 209 ods. 2 a 4 zákona o sociálnom poistení konštatuje, že napadnuté rozhodnutie žalovanej, ako aj prvostupňové rozhodnutie obsahujú citáciu ustanovení právnych predpisov, na základe ktorých rozhodovali a z ktorých vychádzali pri právnom posúdení, pričom nie je potrebné, aby odôvodnenie rozhodnutia dávalo odpoveď na každú vznesenú námietku, ale vyžaduje sa, aby konajúci orgán v odôvodnení rozhodnutia zdôvodnil skutkový a právny stav prejednávanej veci, a aby uviedol, na podklade ktorých skutočností rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia. V zmysle vyššie uvedeného považuje kasačný súd napadnuté rozhodnutie žalovanej spolu s rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu za dostatočné odôvodňujúce výrok predmetných rozhodnutí s poukázaním na skutočnosti, ktoré boli podkladom na vydanie rozhodnutia, zhodnotením príslušných dôkazov a poukázaním na právne predpisy, na základe ktorých žalovaná, ako aj pobočka rozhodli. V danej veci sa jedná o nedávkové konanie, ktoré sa v súlade s § 184 ods. 8 zákona o sociálnom poistení začína na základe písomnej žiadosti účastníka konania alebo z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne. Konanie, ktoré sa začalo na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, ako tomu bolo aj v predmetnom prípade, je podľa § 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon. Zákon o sociálnom poistení však nekonkretizuje, o aký úkon má ísť, a preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie rozhodnutia, pokiaľ Sociálna poisťovňa disponovala potrebnými a dostatočnými podkladmi pre rozhodnutie. Sociálna poisťovňa nemá v danej veci podľa zákona o sociálnom poistení ani povinnosť, aby o začatí konania upovedomila všetkých známych účastníkov konania, ako to ukladá Správny poriadok. Taktiež zákon o sociálnom poistení neukladá Sociálnej poisťovni povinnosť pred vydaním rozhodnutia dať možnosť vyjadriť sa účastníkovi konania k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie. (bližšie pozri napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7Sžso/20/2010 z 24.02.2011).

50. Z uvedených dôvodov kasačný súd podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p. rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

51. V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, ustáliť zásadné otázky nastolené v konaní, vzťahujúce sa na prejednávanú vec, v ich intenciách posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutím a postupom prvostupňového správneho orgánu a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť. Svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne krajský súd opätovne o nároku na náhradu trov konania vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 S.s.p.).

52. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.